

Разработване на растителни протеини в ЕС

Растителните протеини са основна съставна част на европейския хранително-вкусов сектор, който произвежда храни и напитки по най-високите стандарти в света. Обаче поради разнообразието от пазарни и климатични фактори, производството на протеинови култури не е достатъчно, за да покрие нарастващото търсене.

Фил Хоган-комисар по земеделието и развитието на селските райони

Европейската комисия проучва как да се използва потенциалът на производството на растителни протеини в ЕС в отговор на нуждите на земеделските стопани, производителите и потребителите.

Производството и снабдяването с растителни протеини за сектора на хранително-вкусовата промишленост многократно са пораждали политически дебат на равнище ЕС. В доклада относно разработването на растителни протеини в Европейския съюз се прави преглед на търсенето и предлагането на растителни протеини в Съюза и се проучват възможностите за по-нататъшно развитие на тяхното производство по икономически и екологосъобразен начин. В него се прави и обобщение във връзка с анализа на сектора на протеините в ЕС, извършен от Комисията.

Контекст

През февруари 2018 г. започна проучване сред заинтересованите страни, за да се направи оценка на настоящото положение в ЕС. Тогава Комисията създаде четири работни групи по въпроса за растителните протеини, за да обсъждат научните изследвания и иновациите, агротехническите практики и ползите за околната среда, веригата на доставки в този сектор в ЕС и търсенето в различните пазарни сегменти. Докладът бе представен и обсъден през ноември 2018 г. по време на конференция на високо равнище.

Съдържащите суров протеин над 15 % са маслодайните семена: семена от рапица, слънчогледово семе и соя; варива: боб, грах, леща, лупина и др.; и фуражните бобови култури: предимно люцерна и детелина, които представляват около 1/4 от общото количество предлаган суров растителен протеин в ЕС.

Въпреки че зърнените култури и пасищата имат съществен принос в общото количество предлагани растителни протеини в ЕС, те не са обхванати в настоящия материал поради ниското си съдържание на протеини и съответно слабото си значение за пазара.

Източник на аминокиселини за добитъка, растителните протеини са изключително важен компонент на фуражите и поради това са от съществено значение за селското стопанство в ЕС. Освен това те все по-често се консумират като храна от хората, като годишният темп на растеж е почти 7 % в световен мащаб. В ЕС обаче има голям недостиг на растителни протеини, като Съюзът внася по-голямата част от необходимото за селскостопанския си сектор.

По-нататъшното развитие на производството на растителни протеини в ЕС може да донесе не само икономически ползи за земеделските стопани и производителите на храни и фуражи, но и широк спектър от екологични и климатични предимства. Поспециално протеиновите култури допринасят за фиксирането на азота от атмосферата в почвата и поради това играят важна роля за един по-устойчив азотен цикъл.

Въпреки това вече са установени някои трудности за развитието на сектора на растителните протеини в ЕС, включително:

- селскостопанските условия в Европа, които не са оптимални за широкомащабно производство на растителни протеини;
- икономическата рентабилност на тези култури в Европа;
- конкурентоспособността на протеиновите култури в ЕС в сравнение с вносните растителни протеини;
- конкуренция за използването на обработваемата земя;
- липса на научни изследвания в областта на селектирането, агротехническите практики и различните видове употреба.

Общата селскостопанска политика вече предвижда серия от мерки, чрез които пряко или непряко се насърчава производството на растителни протеини в ЕС през последните години. Това включва мерки за екологизиране, които стимулират екологично насочени площи и диверсифициране на културите, доброволно обвързано с производството подпомагане и научни изследвания и иновации, например чрез Фокус групата на ЕПИ-АГРИ (Европейско партньорство за иновации за селскостопанска производителност и устойчивост).

Развитие на пазарните сегменти в ЕС

Пазарът на растителни протеини има три различни сегмента: конвенционални фуражи, фуражи с висока стойност и хранителни продукти — всеки от тях със свои собствени икономически, социални и екологични характеристики.

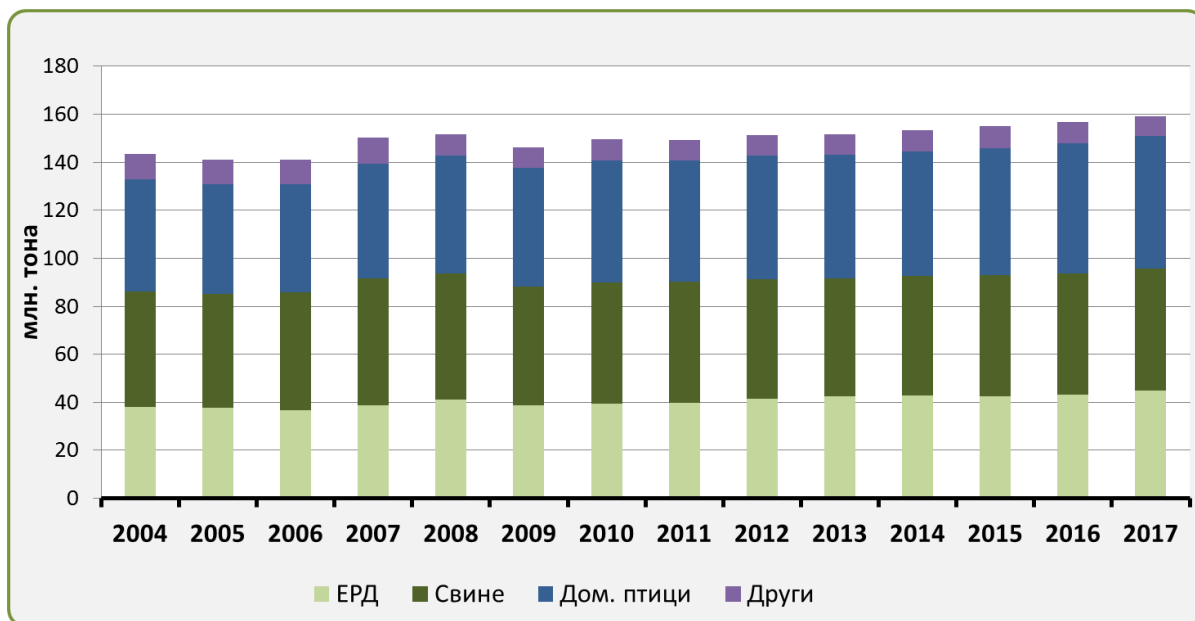
1. Конвенционален комбиниран фураж

Пазарът на комбинирани фуражи е най-големият пазар за растителни протеини. Две трети от този пазар се падат на домашните птици (35 %) и свинете (33 %), докато на преживните животни (едър рогат добитък, овце, кози) се падат 28 %¹. Фуражите за домашни птици и млекодайки животни са основният движещ фактор за годишния ръст от 1 % (графика 3), докато при фуражите за свине се наблюдава застой.

¹ Федерация на европейските производители на комбинирани фуражи (FEFAC) (2017): статистически годишник.

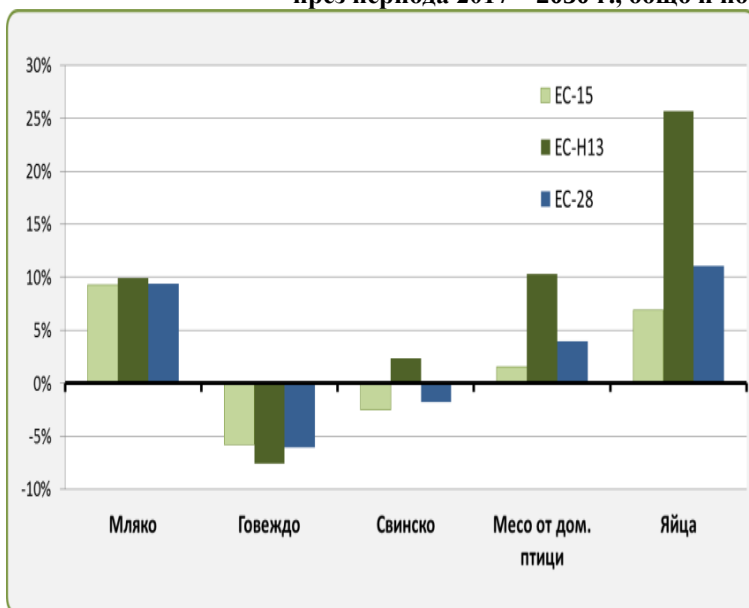
Очаква се темпът на растеж да се запази положителен до 2030 г.², макар и само с 0,3 % годишно.

Графика 1 Използване на комбинирани фуражи в ЕС (2004–2017 г.)

Източник: FEFAC – производство на комбинирани фуражи за периода 1989–2017 г.

Графика 2 Очаквани годишни темпове на растеж при животинските продукти в ЕС през периода 2017–2030 г., общо и по региони

Друга важна тенденция е относителното изместване на традиционното животновъдно производство към Източна Европа: Полша (по-специално на домашни птици) и до известна степен Унгария и Румъния (графика 4), където производствените разходи са по-ниски.

Това изместване би могло да стимулира търсенето на растителни протеини,

² Средносрочна перспектива за селското стопанство в ЕС от 2018 г., предстои да бъде публикувана (декември 2018 г.).

отглеждани в ЕС, тъй като тези региони съвпадат с основните производствени площи за такива култури.

Висококачествени фуражи

Потребителите в ЕС стават все по-съзнателни по отношение на начина, по който се произвеждат животински продукти. Те изискват по-високи стандарти по отношение на хуманното отношение към животните, въздействието върху околната среда (изменението на климата/обезлесяването), вида на производството (въз основа на биологични или генетично немодифицирани фуражи, регионални вериги на доставки).

В отговор на това в ЕС се появиха различни пазарни сегменти за висококачествени фуражи.

Таблица 1 Дял на генетично немодифицираните фуражи в избрани държави членки (2012 г.)

Държава членка	Домашни птици	Свине	Едър рогат добитък	Общо:
Германия	49 %		9 %	
Обединено кралство	28 %			
Унгария	100 %	100 %	100 %	
Италия	15 %	5 %	11 %	
Франция	10 %	7 %	19 %	
Швеция	100 %	100 %	91 %	
Австрия	85 %	5 %	56 %	
Полша	5 %			
Ирландия	38 %			
Дания	28 %			
ЕС	19 %	5 %	8 %	11 %

Източник: Пазари на генетично немодифицирана соя със запазване на идентичността в ЕС, JRC, 2015 г.

Тази тенденция е най-забележима при продуктите от животни, хранени с генетично немодифицирани фуражи: например в Германия през 2012 г. 9 % от фуражите за едър рогат добитък са генетично немодифицирани (таблица 1), докато през 2017 г. млякото, сертифицирано от VLOG³, достига пазарен дял от над 40 %. В Австрия се

наблюдават подобни тенденции в различни подотрасли на животновъдството.

За съжаление на този етап по-задълбоченият анализ на тези тенденции представлява предизвикателство поради липсата на изчерпателни данни за сегментите на висококачествените фуражи на равнището на ЕС.

Пазарът на конвенционални комбинирани фуражи се определя до голяма степен от цените. Животновъдите се съсредоточават върху „икономически най-изгодните оферти“, за да задоволяват хранителните нужди на своите животни (съдържание на протеини и аминокиселини).

Соевият шрот присъства преимуществено в състава на комбинирания фураж поради високото си съдържание на протеини (над 40 %), съдържанието на аминокиселини и

³ VLOG (Verband Lebensmittel Ohne Gentechnik — Асоциация „Хранителни продукти без генно инженерство“) е германска асоциация, която сертифицира и издава етикета „Ohne Gentechnik“ („без генно инженерство“).

целогодишната наличност, което намалява необходимостта от честа смяна на рецептурите. На пазара на конвенционални комбинирани фуражи перспективите за растеж при растителните протеини, отглеждани в ЕС, са ограничени.

Проучване сред заинтересованите страни

Подготвянето на доклада относно разработването на растителни протеини в Европа започна с проучване сред [заинтересованите страни](#). Резултатите от него показаха голям интерес към темата в целия ЕС. Общо над 440 експерти в тази област от 26 държави членки отговориха на въпросника. Проучването потвърди също така, че разработването на растителни протеини в Европа следва да бъде съвместно усилие между съответните органи, земеделските стопани и промишлеността.

Сегмент на храните

Приемът на растителни протеини от човека се увеличава в много региони на ЕС, особено в Западна и Северна Европа. Особено обещаващ е пазарът на *алтернативи на месните и млечните продукти*, като годишните темпове на растеж са съответно 14 % и 11 %.

Този сегмент вече не е пазарна ниша, тъй като на пазара навлизат големи предприятия, произвеждащи хранителни продукти, и големи търговци на дребно под собствени марки. Около 90 % от алтернативите на месото се консумират от флекситарианци. Търговците на дребно често популяризират продукти на базата на растителни протеини на същите рафтове, където се предлагат традиционните месни и млечни продукти.

Пазарът на варива, предназначени за храна, в ЕС се ползва от иновациите при процесите на предварителна топлинна обработка, включването на варива в полуготови и готови храни и създаването на нови варива, като например „edamame“.

В полза на варивата също така е засиленият интерес на потребителите към регионални продукти. Местните наименования на варивата с характеристики, свързани с мястото им на производство, могат да отговарят на изискванията за регистрация като защитени географски указания или защитени наименования за произход.

До момента са признати близо 40 варива от 8 различни държави членки: Испания (например леща от Armuña), Италия, Франция (например зелена леща от Le Puу), Гърция (например бакла от Santorini), Швеция, Латвия, Австрия и Полша. Тези продукти по принцип се продават на по-високи цени от стандартните продукти.

Темпът на растеж на пазара на растителни протеини при храните е двуцифрен. За да се получи по-добра обща представа обаче, са необходими допълнителни данни за проследяване на това развитие.

Таблица 2 Обобщение — характеристики на трите сегмента

Конвенционални фуражи	Висококачествени фуражи	Храни
Цената като основен фактор за съотношението на продаваните фуражи	Потребителско търсене (здраве, околна среда, качество, производствени системи)	Промяна на хранителните навици с нарастване на броя на флекситарианците и на популярността на хранителните режими, богати на варива (например етнически храни)

Съдържание на белтъци и аминокиселини за задоволяване на хранителните нужди на стопанските животни	Продукти с добавена стойност (създаване на допълнителни маржове за конкретен производител и използване на търговски марки за заемане на пазарни дялове)	Многогодишни ангажименти за изграждане на вериги на доставки за хранителни продукти (с регионален/европейски произход)
(Целогодишна) наличност, ограничаване на разходите за смяна на рецептурите	Доброволно етикетиране, с което се повишава прозрачността относно произхода и метода на производство	Проучвания на вкусовете предпочитания и по удобно и бързо приготвяне/готвене
Интензификация на производството на стопански животни в Източна Европа, по-близо до площите за отглеждане на соя в ЕС и по-далеч от основните центрове на внос	Растящо търсене на млечни продукти, яйца и месо, произвеждани по устойчив начин, включително от животни, хранени с генетично немодифицирани фуражи и фуражи с произход от региона	Двущифрени годишни темпове на растеж, подкрепени от подобрена наличност в супермаркетите
Темпове на растеж на конвенционалните пазари по-скоро в застой за сметка на по-нататъшен растеж на пазарите за висококачествени продукти	Очакван по-нататъшен ръст и териториално разширяване на търсенето на биологични продукти, напр. за млечни продукти	Превръщане на тези стоки в основни, тъй като важни хранителни предприятия, както и големи групи от хранително-вкусовата промишленост (супермаркети) започват да предлагат разновидности
Много големи обеми, но ограничен достъп до пазара за протеинови култури, отглеждани в ЕС	Пазар с голям потенциал за растеж в краткосрочен и средносрочен план и сравнително големи обеми в съществуващите вериги на доставки, които изискват корекции	Най-високи маржове на печалба за земеделските стопани, но много малки обеми и често необходимост от създаване на вериги на доставки

Агрономични, екологични и свързани с климата ползи от културите от семейство Бобови

Културите от сем. Бобови (варива, соя и фуражни бобови култури (люцерна, детелина) са растения, допринасящи за обогатяването на почвата с азот, които съдържат във възлите на кореновата си система симбиотичната бактерия *Rhizobia*, произвеждаща азотни съединения.

Азотът е основен компонент на протеина и необходим хранителен елемент за растенията. При сеитбооборота културите от сем. Бобови обикновено водят до намаляване на необходимостта от използване на минерални и органични азотни торове, които допринасят за 25 % от общите преки емисии на парникови газове от селското стопанство в ЕС.

Включването на културите от сем. Бобови в системи за дългосрочен сеитбооборот оказва известно положително въздействие върху почвените условия. Въглеродът в почвата играе ключова роля за цикъла на въглерода, плодородието на почвата и развитието на растенията и поради това е важен фактор в глобалните климатични модели и селскостопанските системи.

Ето защо след отглеждането на култури от сем. Бобови при избрани култури се наблюдават по-високи добиви, например добивите на пшеница, царевица или рапица могат да се увеличат с 10 % в сравнение с добивите след отглеждането на зърнени култури. Качеството на зърнените култури също се подобрява (например по-високо съдържание на протеини или по-ниска степен на замърсяване с микотоксини), когато те се засяват след култури от сем. Бобови.

Включването на култури от сем. Бобови в сеитбооборота също така намалява нападенията на вредители, тъй като води до прекъсване на няколко жизнени цикъла на вредителите, засягащи зърнените култури. Самите култури от сем. Бобови обаче също са обект на определени вредители.

Повечето култури от сем. Бобови са много привлекателни за пчелите и често играят ролята на убежища за други видове от дивата фауна, поради което могат да имат положително въздействие върху биологичното разнообразие в селскостопанските системи с ниско потребление на ресурси. Люцерната и детелината оказват и благоприятно въздействие върху управлението на плевелите при следващите култури и поради това могат да доведат до намаляване или избягване на употребата на хербициди.

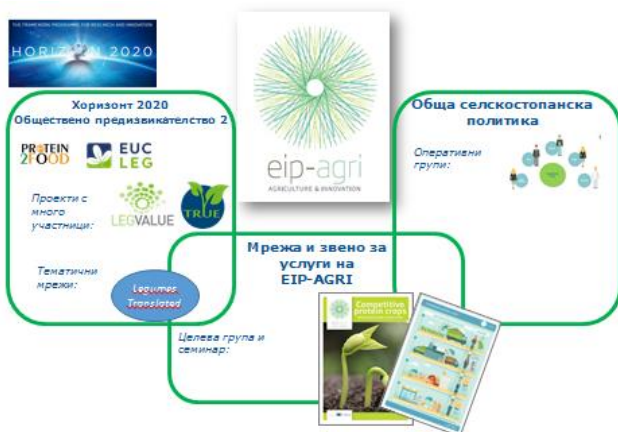
Необходима предпоставка за реализирането на тези ползи за околната среда са екологосъобразните земеделски практики. Изискванията на системите за производство на много култури от сем. Бобови са сравнително високи и тези култури страдат от недостиг на добиви и по-високи колебания на реколтата в сравнение със зърнените култури или рапицата.

Този факт е основна пречка за по-нататъшното им разширяване и основна цел за подобряване на производството на протеинови култури. Фактът, че едва 3 % от обработваемата земя в ЕС понастоящем се използва за отглеждане на култури от сем. Бобови, въпреки ползите от тях за земеделието и околната среда, се дължи на липсата на селекционни ресурси и недостига на знания (недостатъчен експертен опит в областта на растениевъдството, недостатъчно сътрудничество между земеделските стопани и други участници и т.н.).

Научни изследвания и иновации на равнището на ЕС

Настоящата рамка на ЕС за научни изследвания и иновации подпомага иновациите чрез Европейското партньорство за иновации за селскостопанска производителност и устойчивост (EIP-AGRI), което получава подкрепа от два източника на финансиране: европейската програма за научни изследвания „Хоризонт 2020“ („Хоризонт 2020“) и програмите за развитие на селските райони (ПРСР), подпомагащи оперативни групи и услуги за подпомагане на иновациите.

Графика 3 Европейското партньорство за иновации за селскостопанска производителност и устойчивост — свързване на „Хоризонт 2020“ с ОСП

В полза на културите от сем. Бобови са реализирани научноизследователски проекти с различни мащаби. Въз основа на предишни проекти, насочени към проблемите със селекцията на растения, свързани с биотичния и абиотичния стрес, употребата като храни/фуражи и природните блага, свързани с културите от сем. Бобови, в рамките на текущите проекти по „Хоризонт 2020“ се проучват пътища за преход към устойчиви и конкурентни системи за производство и вериги за създаване на

стойност в ЕС, основани на култури от сем. Бобови, както и стратегии за селекция на растения и характеристики на храните.

Основни инструменти на ОСП, за предоставяне на подкрепа за протеиновите култури

В рамките на настоящата ОСП са предвидени няколко инструмента, които пряко или косвено признават ползите от културите от сем. Бобови от екологична гледна точка или поддържат и подпомагат производството на протеинови култури в ЕС, като например:

- екологизиране — чрез възможността да се отглеждат определени култури, обогатяващи почвата с азот, които са от полза за биологичното разнообразие в екологично насочените площи, и чрез изискването за диверсификация на културите;
- програми за развитие на селските райони, например чрез мерки, свързани с агроекологията и климата, трансфер на знания, консултантски услуги, сътрудничество и иновации и инвестиционни инструменти;
- доброволно обвързано с производството подпомагане, което може да бъде предоставяно на сектори, изпитващи определени трудности, и за запазване на текущото равнище на производство.

Тези мерки, заедно с положителната пазарна среда, допринесоха за възходяща тенденция през последните години и за увеличаване на производството на протеинови култури в ЕС.

Всички държави членки (с изключение на Дания) дават възможност на земеделските стопани да изпълняват задълженията си за екологично насочени площи чрез отглеждане на култури, обогатяващи почвата с азот (8,3 милиона хектара, т.е. 15 % от обработваемата земя през 2017 г.). Културите, обогатяващи почвата с азот, са най-често декларираният вид екологично насочени площи (37 % от всички екологично насочени площи).

Няколко държави членки добавят изисквания за културите, отглеждани преди екологично насочените площи да бъдат заети с култури, които обогатяват почвата с азот, и след това, за да се осигурят ползи за биологичното разнообразие. Отражението върху биологичното разнообразие понастоящем е предмет на оценка.

Възможностите за използване на мерки в рамките на програмите за развитие на селските райони за подкрепа на протеиновите култури са широко разпространени. Предвид естеството им и големия брой такива програми с настоящия доклад не се прави опит за

количествено измерване на тяхното използване, а се показва чрез примери как някои от тях са подходящи за подкрепа на протеинови култури.

Решения на ЕС относно растителните протеини:

- **Подпомагане на земеделските производители, които отглеждат растителни протеини в бъдещата ОСП, интегрирането им в националните стратегически планове по ОСП (промотиране на ползите от бобовите растения за екологични и климатични цели и подпомагане им чрез екосистеми, ангажменти за управление на околната среда и климата по ПРСР; мобилизиране на подкрепа за развитие на селските райони, за да се стимулират инвестициите и сътрудничеството по хранителната верига; обвързано с производството подпомагане на доходите);**
- **По-нататъшно повишаване на конкурентоспособността, чрез научни изследвания и иновации;**
- **Подобряване на пазарния анализ и прозрачност;**
- **Насърчаване на ползите от растителните протеини за храненето, климата и околната среда;**
- **Увеличаване на обмена на знания и добри практики.**

С помощта на благоприятната пазарна среда и съществуващите мерки на политиката, през последните години секторът на ЕС за производство на растителни протеини отбелязва динамичен растеж, по-специално в сегментите на висококачествените фуражи и храни.

С наличните понастоящем данни не е лесно да се изчисли колко динамичен ще бъде растежът на тези сегменти в бъдеще. Независимо от това, развитието ще продължава да се влияе от следните движещи фактори:

- нарастването на относителната конкурентоспособност на протеиновите култури, отглеждани в ЕС, спрямо другите култури и растителните протеини, произвеждани извън ЕС, например чрез наличието на по-добри сортове и по-доброто познаване на специфичните земеделски практики и други аспекти на производствения цикъл;
- изграждането на организирани вериги на доставки и организации на производителите в сектора, което позволява икономии от мащаба, подобрения на качеството и етикетирание, така че да се насърчават протеиновите култури, отглеждани в ЕС;
- признаване в по-голяма степен на начините, по които културите от сем. Бобови допринасят за постигането на целите по отношение на околната среда и климата, чрез агроекологични практики като разширени системи за сеитбооборот;
- промяна на поведението и предпочитанията на потребителите, включително намиране на баланс между растителните и животинските протеини при консумацията от човека и екологосъобразно селско стопанство;
- влияние на други политики и дебати в обществото относно производството на протеинови култури (например спиране на обезлесяването в тропическите

райони, принос към Парижкото споразумение относно изменението на климата, целите на ООН за устойчиво развитие, Директивата за насърчаване на използването на енергия от възобновяеми източници и стратегията за устойчивост и биоикономика в Европа).

Правно основание за секторите на зърнените култури, маслодайните семена, протеиновите култури и ориза

Обща организация на пазара

[Регламент \(ЕС\) № 1308/2013](#) за установяване на обща организация на пазарите на селскостопански продукти

[Регламент \(ЕС\) № 1370/2013 на Съвета](#) за установяване на мерки за определянето на някои помощи и възстановявания, свързани с общата организация на пазарите на селскостопански продукти

Зърнени храни и ориз

Публични интервенции и помощ за частно складиране

[Делегиран регламент \(ЕС\) 2016/1238](#)

[Регламент за изпълнение \(ЕС\) 2016/1240](#)

Търговия (внос и износ):

[Регламент \(ЕС\) 642/2010](#) относно правилата за прилагане на Регламент (ЕО) № 1234/2007 на Съвета по отношение на вносите мита в сектора на зърнените култури

[Регламент за изпълнение \(ЕС\) 2016/1239](#) за определяне на правила за прилагането на Регламент (ЕС) № 1308/2013 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на системата за лицензии за внос и износ

[Регламент \(ЕО\) № 1067/2008](#) за откриване и управление на тарифни квоти за мека пшеница с качество, различно от високо качество, с произход от трети страни

[Регламент \(ЕО\) № 2305/2003](#) за откриването и осигуряване на управлението на тарифна квота на Общността за внос на ечемик от трети страни

[Регламент \(ЕО\) № 1064/2009](#) относно откриването и управлението на тарифна квота на Общността за внос на ечемик за пивоварни цели от трети държави

[Регламент \(ЕО\) № 969/2006](#) за откриване и осигуряване на управлението на тарифна квота на Общността за внос на царевица от трети страни

[Регламент \(ЕО\) № 1296/2008](#) за установяване на подробни правила за прилагане на тарифните квоти за внос на царевица и сорго в Испания и внос на царевица в Португалия

[Регламент за изпълнение \(ЕС\) № 1273/2011](#) за откриване и за начин на управление на някои тарифни квоти при внос на цял и на натрошен ориз

[Регламент \(ЕО\) № 747/2001 на Съвета](#) относно начина на управление на тарифните квоти на Общността и на референтните количества за продукти, които могат да се ползват от преференции по силата на споразумения с някои средиземноморски страни

[Регламент \(ЕО\) № 972/2006](#) за определяне на специални правила за вноса на ориз басмати и транзитна контролна система за определяне на неговия произход.

Комисията призовава за непрекъснат дебат — с държавите членки, Европейския парламент и други заинтересовани страни — относно най-добрия начин да се стимулират регионалните и националните подходи и така да се отключи икономическият потенциал на растителните протеини, като се използват настоящи и бъдещи инструменти на политиките за постигане на по-нататъшен растеж на производството на протеинови култури в ЕС.

Източници на информация:

<https://agridata.ec.europa.eu/extensions/DataPortal/home.html>

https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/plants-and-plant-products/plant-products/cereals/development-plant-proteins_bg

<https://bg.koshachek.com/articles/razvitie-na-sektora-na-rastitelnite-proteini-v-es.html>

<http://cap.europe.bg/index.php/bg/node/112>

https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/plants-and-plant-products/plant-products/cereals/legal-basis_bg

Доклад на Комисията до съвета и европейския парламент относно развитието на растителните протеини в ЕС

Evaluation of the impact of the CAP on habitats, landscapes and biodiversity (Оценка на въздействието на ОСП върху местообитанията, ландшафтите и биологичното разнообразие) (предстои да бъде издадена).

Pérez Domínguez, I. et al (2016): An economic assessment of GHG mitigation policy options for EU agriculture (Икономическа оценка на вариантите на политиката за смекчаване на въздействието от емисиите на парникови газове в областта на селското стопанство в ЕС) (ЕсАМРА 2). Доклад на Съвместния изследователски център Science for Policy Report („Наука в подкрепа на политиката“).

Средносрочна перспектива за селското стопанство в ЕС от 2018 г., предстои да бъде публикувана (декември 2018 г.).

Федерация на европейските производители на комбинирани фуражи (FEFAC) (2017): статистически годишник.

Проект „Подкрепа на предприемачеството в областта на вътрешната преработка на качествени селскостопански продукти в областите Еврос, Хасково, Смолян и Кърджали“ (QUALFARM), е съфинансиран от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и от национални фондове на страните, участващи в Програмата за трансгранично сътрудничество ИНТЕРРЕГ V-A Гърция-България 2014–2020.

Съдържанието на този материал е изцяло отговорност на Сдружение „Съюз за възстановяване и развитие“ и по никакъв начин не може да се счита, че отразява възгледите на Европейския съюз, участващите страни, Управляващия орган и Съвместния секретариат.